

До:
Елен Герджиков
Председател на Столичния
общински съвет

ДОКЛАД
от
БОРИС БОНЕВ - ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИК

ОТНОСНО: Изменение на Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на СО в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух, приет с Решение №21 по Протокол № 46/25.01.2018 г. , допълнен с Решение № 855 по Протокол № 66 от 6.12.2018 г. на СОС.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

С Решение № 524 по Протокол № 80/25.07.2019 г. на Столичния общински съвет се прие нов Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зона с ниски емисии на вредни вещества на територията на Столична община и отмяна на Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на Столична община в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух, приет с Решение № 21 по Протокол № 46/25.01.2018 г., допълнен с Решение № 855 по Протокол № 66/06.12.2018 г. на Столичен общински съвет.

След направен анализ на изпълнение на мерките, заложи в сега действащия механизъм, се установи, че тяхната ефективност не съответства на публичните очаквания за справяне със замърсения въздух в София. Всеобщото мнение е, че Столичната община би могла да бъде много по-активна в прилагането на повече и по-конкретни мерки, които в разумни срокове да дадат положителен за качеството на

атмосферния въздух резултат. Това е наложително предвид сериозните последствия за здравето, до които води продължителното излагане на високи нива на замърсяване с ФПЧ (2,5 и 10 микрона). Те включват болести на сърдечно-съдовата система, рак на белия дроб, хронични и остри респираторни заболявания и др. По данни на Световната здравна организация, България се нарежда на трето място в света по смъртност, причинена от замърсяване на въздуха¹ с 217,3 смъртни случая на 100 000 души. Отнесено към Столичната община, данните показват потенциална годишна смъртност от 2880 души. Това е тежък социален данък, който нашето общество трябва да спре да плаща. Трябва да се обърне сериозно внимание и на факта, че към този момент Столичната община не взема предвид при изпълнението на мерки за намаляване на замърсяването, концентрациите на ФПЧ_{2.5}. Също по данни на Световната здравна организация, именно тези фини прахови частици водят до по-сериозни увреждания на здравето и трябва да бъдат третирани с особено внимание².

Във връзка с гореизложеното, настоящият доклад предлага три основни промени на действащия механизъм:

1. Промяна на неговото име, за да съответства на заложената цел - намаляване на замърсяването;
2. Включване в Механизма на данни за замърсяване с ФПЧ_{2.5} и промяна на диапазоните и на броя на стъпките с цел разширяване на обхвата на прилаганите мерки и навременна реакция още при по-ниски нива на замърсяване;
3. Промяна и допълнение на заложените за изпълнение мерки.

Важно е да се уточни, че мерките, заложи в Механизма са само инструмент за реакция при констатирано замърсяване. Нито една от тези мерки няма да реши дълготрайно проблема. В тази връзка Столичната община следва да разработи стратегия с дългосрочни мерки, които да доведат до трайно справяне със замърсяването на въздуха от различните източници.

Мотиви по т. 1

Съществуващото име на механизма въвежда в заблуждение, че мерките заложи в него се отнасят само до обособяването на зони с ниски емисии - термин, използван в общественото говорене, за да обозначи нискоемисионни зони за автомобили. Предвид, че механизмът съдържа мерки, свързани с намаляване на замърсяването от битово отопление, подобно име е некоректно. Поради тази причина с настоящия доклад се предлага формална корекция на името, която не въвежда в заблуждение, а именно:

¹ <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/255336/9789241565486-eng.pdf;jsessionid=3D6A5308458726293CA0560A2B7D5D49?sequence=1>

² http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0006/189051/Health-effects-of-particulate-matter-final-Eng.pdf

“Механизъм с оперативни мерки за намаляване на замърсяването на въздуха на територията на Столична община”

Мотиви по т. 2

Сега действащият Механизъм предвижда мерки при прогноза за превишение или при реализиране на Средноденонощните норми (СДН) на замърсяване с ФПЧ₁₀ в следните диапазони:

- До 50 µg/m³
- От 51 µg/m³ до 150 µg/m³
- От 151 µg/m³ до 200 µg/m³
- Над 200 µg/m³

Дефинирането на 4 диапазона със съответните стойности възпрепятства адекватното въвеждане на мерки за намаляване на замърсяването. Погрешно е да се смята, че най-строгите мерки трябва да се случват едва при регистриране на замърсяване от над 200 µg/m³, т.е. четири пъти над опасната за здравето на хората граница. В Насоките за качество на въздуха във връзка с ФПЧ на Световната здравна организация³ освен насоки са дефинирани и междинни нива. Те се залагат като постепенни стъпки за прогресивно намаляване на замърсяването на въздуха и са предназначени за райони, където замърсяването е високо. Тези нива насърчават преминаването от високи концентрации на замърсители на въздуха, които имат сериозни последици за здравето, към по-ниски концентрации на замърсителите на въздуха. Световната здравна организация е определила тези нива в следния диапазон за СДН (24 часово измерване):

	ФПЧ ₁₀ (µg/m ³)	ФПЧ _{2.5} (µg/m ³)	Основание за избраното ниво
Междинно ниво 1 (IT-1)	150	75	Базирано на публикувани коефициенти за риск от проведени мултицентрови изследвания и мета-анализи (около 5 % увеличение на краткосрочната смъртност над нивата в НКВ)
Междинно ниво 2 (IT-2)	100	50	Базирано на публикувани коефициенти за риск от проведени мултицентрови изследвания и мета-анализи (около 2,5 % увеличение на краткосрочната смъртност над нивата в НКВ)
Междинно ниво 3 (IT-3)	75	37.5	Базирано на публикувани коефициенти за риск от проведени мултицентрови изследвания и мета-анализи (около 1,2% увеличение на краткосрочната смъртност над нивата в НКВ)

3

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/69477/WHO_SDE_PHE_OEH_06.02_eng.pdf?sequence=1

Насоки за качество на въздуха (НКВ)	50	25	Базирано на взаимовръзката между СДН и годишните нива на ФПЧ
--	-----------	-----------	--

При достигане на Междинно ниво 1 (IT-1) или концентрация на ФПЧ₁₀ над 150 µg/m³ или на ФПЧ_{2.5} над 75 µg/m³ се очаква около 5% покачване на дневната смъртност - въздействие на замърсяването, което предизвиква силно безпокойство и което налага незабавни мерки за намаляване на отчетените стойности.

Предвид гореизложеното, с настоящия доклад се предлага преминаването към нови диапазони на замърсяване, отразяващи препоръките на Световната здравна организация и позволяващи навременни мерки преди достигането на критични нива на замърсяване. Предложението е те да бъдат:

За концентрации на ФПЧ₁₀:

- До 50 µg/m³
- От 51 µg/m³ до 75 µg/m³
- От 76 µg/m³ до 100 µg/m³
- От 101 µg/m³ до 150 µg/m³
- Над 150 µg/m³

За концентрации на ФПЧ_{2.5}:

- До 25 µg/m³
- От 26 µg/m³ до 37 µg/m³
- От 38 µg/m³ до 50 µg/m³
- От 51 µg/m³ до 75 µg/m³
- Над 75 µg/m³

До този момент Столичната община не взема предвид замърсяването с ФПЧ_{2.5} при активирането на съответните мерки, заложи в Механизма. Потенциална причина за това е, че към момента на написване на сега действащия Механизъм, единствено АИС Хиподрума регистрира замърсяване с ФПЧ_{2.5}. Това е сериозен пропуск и дефицит в Механизма, който трябва да бъде преодолян. В края на 2019 г., Столичната община инсталира 22 сензорни станции по проект AIRTHINGS, финансиран от Европейския съюз по Програма "Балкани – Средиземно море (2014 – 2020)". Тези сензори дават информация за замърсяването с ФПЧ_{2.5} и могат да бъдат използвани като референция за въвеждане на мерки за справяне със замърсяването на въздуха. Поради тази причина, в настоящото предложение за промяна на Механизма се предлага да се запази съотношението на регистриращите замърсяване станции към общия им брой, използвано в момента за замърсяване с ФПЧ₁₀ (2 от 5 станции), но да се приложи

за новоинсталираните 22 сензорни станции. Така, предложението е мерките да влизат в сила при превишение на СДН на ФПЧ_{2.5} на поне 8 от 22 сензора.

Мотиви по т.3

Дефинираните в момента мерки за намаляване на замърсяването на въздуха показват недостатъчна ефективност, а фокус върху замърсяването от битово отопление на практика липсва. Това налага промяна и допълнение на списъка с мерки, както и промяна на факторите, които обуславят тяхното влизане в сила, не само с оглед предложената в т.2 промяна на диапазоните на замърсяване, но и с цел по-висока ефективност и превенция. С цел по-добра четимост, предложените нови мерки и редакции на съществуващи ще бъдат подробно разписани по-долу.

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
1. При прогноза за СДН на ФПЧ10 до 50 µg/m ³ - не се предприемат допълнителни действия, тъй като нормата е спазена.		1. При прогноза за СДН на ФПЧ10 до 50 µg/m ³ и на ФПЧ2.5 до 25 µg/m ³ - не се предприемат действия, тъй като нормата е спазена.	

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
2. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ10 от 51 до 150 µg/m ³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден: а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо) в) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене, когато атмосферните условия позволяват д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици е) Столичен инспекторат и дирекция		2. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на: - ФПЧ10 от 51 до 75 µg/m ³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или - ФПЧ2.5 26 до 37µg/m ³ на поне осем градски автоматични сензора за един ден : а) СО предприема призив към гражданите да не използват автомобили, а обществен транспорт; б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване към алтернативно отопление; в) Столичният инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници на замърсяване с прахови частици.	

“Общински строителен контрол” предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии	
--	--

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
<p>3. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на ФПЧ10 от 151 до 200 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене , когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция “Общински строителен контрол” предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p>		<p>3. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <p>- ФПЧ10 от 76 до 100 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или</p> <p>- ФПЧ2.5 от 38 до 50 µg/m³ на поне осем градски автоматични сензора за един ден :</p> <p>Мерки от а) до с) и</p> <p>д) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене, когато атмосферните условия позволяват</p> <p>е) Столичният инспекторат и Дирекция “Общински строителен контрол” предприемат проверки на строителните обекти</p>	

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
<p>4. При прогноза за превишение на СДН на ФПЧ10 над 200 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден, могат да се предприемат, заедно или поотделно, следните мерки:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите,</p>		<p>4. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <p>- ФПЧ10 от 101 до 150 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или</p> <p>- ФПЧ2.5 от 51 до 75 µg/m³ на поне осем градски автоматични сензора за един ден :</p>	

<p>използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене , когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция “Общински строителен контрол” предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p> <p>г) Забрана за паркиране в основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях и/или затваряне на определени карета от улици на територията на СО, освен за живущите в тях, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p>	<p>Мерки от а) до е) и</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото</p> <p>г) Забранява се движението на строителни машини и моторни превозни средства с технически допустима максимална маса над 3.5 тона</p> <p>h) Забранява се приемането и депонирането на строителни отпадъци на пунктовете и депата, собственост на Столичната община</p> <p>и) Кметът на Столичната община или упълномощено от него лице указва преустановяване на всякакви занимания на открито до ръководствата на всички учебни заведения на територията на Столичната община</p> <p>ж) Въвежда се едnodневна абонаментна карта за всички линии на обществения градски транспорт на територията на Столична община на цена от 1 лев - т. нар. “Зелен билет”</p> <p>При прилагане на мярката, “ЦГМ” ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира “ЦГМ” ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година</p>
---	--

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
<p>5. При реализиране на превишение на СДН на ФПЧ10 над 200 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден, могат да се предприемат, заедно или поотделно, следните мерки:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност,</p>		<p>5. При прогноза за превишение или при реализиране на превишения на СДН на:</p> <p>- ФПЧ10 над 150 µg/m³ на поне две градски автоматични измервателни станции за един ден и/или</p> <p>- ФПЧ2.5 над 75 µg/m³ на поне осем градски автоматични сензора за един ден :</p> <p>Мерки от а) до и) и</p>	

<p>към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p> <p>с) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене , когато атмосферните условия позволяват</p> <p>д) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>е) Столичен инспекторат и дирекция “Общински строителен контрол” предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>ф) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p> <p>г) Забрана за паркиране в основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях и/или затваряне на определени карета от улици на територията на СО, освен за живущите в тях, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p> <p>h) Въвежда се еднокдневна абонаментна карта за всички линии на обществения градски транспорт на територията на Столична община на цена 1 лв - т.нар. “Зелен билет”.</p>	<p>к) Забранява се паркирането по основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях</p> <p>l) Въвежда се безплатен градски транспорт на територията на Столична община</p> <p>м) Въвежда се забрана за движение на МПС на територията на Столична община по предварително одобрени от кмета на СО схема и правила</p> <p>п) Забранява се отоплението с твърдо битово гориво по план, предварително одобрен от кмета на СО</p> <p>При прилагане на мярка l), “ЦГМ” ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира “ЦГМ” ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година</p>
--	---

НАСТОЯЩ ТЕКСТ	✘	ПРЕДЛОЖЕНА ПРОМЯНА	✔
<p>6. При прогноза или наличие на следните неблагоприятни метеорологични условия през зимния период - жълт код за мъгла и/или инверсия и/или безветрие и/или ниско атмосферно налягане и други, получена от НИМХ и/или други релевантни източници, водещи до задържане и натрупване на атмосферни замърсители в ниските слоеве на атмосферата, могат да се предприемат, заедно или поотделно, следните мерки:</p> <p>а) СО предприема призив към гражданите да не използват МПС, а обществен транспорт</p> <p>б) СО предприема призив към гражданите, използващи твърдо гориво за битово отопление, за преминаване, при възможност, към алтернативно отопление (когато е приложимо)</p>		<p>6. При прогноза или наличие на следните неблагоприятни метеорологични условия - жълт код за мъгла и/или инверсия и/или безветрие и/или ниско атмосферно налягане и други, получена от НИМХ и/или други релевантни източници, водещи до задържане и натрупване на атмосферни замърсители в ниските слоеве на атмосферата, могат да се предприемат, заедно или поотделно, мерки от а) до п)</p> <p>За прилагане на мярка j) или l) “ЦГМ” ЕАД актуализира разписанията на линиите и намалява интервалите им по предварително одобрена схема на база проучените пътничкопотоци, с цел адекватно транспортно обслужване. СО компенсира “ЦГМ” ЕАД за направените във връзка с реализацията на тази</p>	

<p>c) СО предприема оросяване и допълнително машинно метене и миене , когато атмосферните условия позволяват</p> <p>d) Столичен инспекторат предприема извънредни проверки за контрол на промишлени, транспортни и битови източници за замърсяване с прахови частици</p> <p>e) Столичен инспекторат и дирекция “Общински строителен контрол” предприемат проверки на строителните обекти, генериращи емисии</p> <p>f) Столична община създава организация за безплатно паркиране на МПС в буферните паркинги към станциите на метрото.</p> <p>g) Забрана за паркиране в основни улици и/или паркинги от зоните за платено паркиране или части от тях и/или затваряне на определени карета от улици на територията на СО, освен за живущите в тях, служебни автомобили или МПС със специален режим;</p> <p>h) Въвежда се еднократна абонаментна карта за всички линии на обществения градски транспорт на територията на Столична община на цена 1 лв - т.нар. “Зелен билет”.</p> <p>За прилагане на мярка 5. h) и 6. h) “ЦГМ” ЕАД актуализира маршрутното разписание, съобразно конкретните нужди на база пътничкопотоци. СО компенсира “ЦГМ” ЕАД за направените, във връзка с реализацията на тази мярка, разходи, с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година.</p>	<p>мярка разходи с актуализация на бюджета за текущата година или през следващата календарна година</p>
---	---

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ ,**

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 и ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и чл.28а от Закона за чистотата на атмосферния въздух предлагам Столичният общински съвет да вземе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Променя името от “Механизъм с оперативни мерки за обособяване на зони с ниски емисии на вредни вещества чрез ограничаване на движението на МПС на територията на СО в случай на прогноза за висока степен на замърсяване на атмосферния въздух” на **“Механизъм с оперативни мерки за намаляване на замърсяването на въздуха на територията на Столична община”**;
2. Променя и допълва заложените за изпълнение мерки, съгласно Проекта за Решение;
3. Възлага на кмета на Столична община да предприеме съответните действия за реализиране на мерките.

Приложения:

1. Проект за решение

**С уважение,
БОРИС БОНЕВ
ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИК**